

Prirodni ljekoviti činitelji u hrvatskoj gerijatriji

Goran IVANIŠEVIĆ

Akademija medicinskih znanosti Hrvatske

Prirodni ljekoviti činitelji su dijelovi prirode koji povoljno djeluju na očuvanje i unapređenje zdravlja, poboljšanje kvalitete života, te za sprečavanje, liječenje, produženo liječenje, oporavak i rehabilitaciju bolesnika i drugih korisnika. Nalazimo ih u lječilišnim mjestima i dijelimo u klimatske, morske i toplične. Prirodno se koriste kao klimatoterapija, talasoterapija i balneoterapija. Primjena činitelja može biti stručna ili slobodna: stručna u posebnim institucijama - prirodnim lječilištima, zavodima, bolnicama - pod stalnim nadzorom liječnika upućenih u tehniku primjene i doziranje; slobodna primjena znači boravak u mjestima primjene činitelja i njihovo korištenje za unapređenje zdravlja. Korisnici ih primjenjuju izvan zdravstvenih ustanova, slobodno, u skladu s preporukama liječnika. Principi primjene prirodnih ljekovitih činitelja jesu: terapijska aktivnost - liječnik aktivno primjenjuje pojedine prirodne ljekovite činitelje i postupke; složena primjena - ne koriste se pojedini činitelji, nego svi raspoloživi; doziranje - svaki pojedini prirodni ljekoviti činitelj i postupak treba individualno dozirati, kao u primjeni lijekova i fizikalnoterapijskih postupaka. Shematsko doziranje treba izbjegavati. Nedovoljne doze prirodnih činitelja su nedjelotvorne, prevelike doze štetne. Za određivanje doze prethodno se izmjeri, gdje je moguće, jačina pojedinih činitelja. Nakon 3-12 dana uporabe prirodnih ljekovitih činitelja u korisnika se može javiti balneoreakcija (klimatoreakcija, talasoreakcija, prirodna lječilišna reakcija) - pojava različitih općih i mjesnih simptoma (umora, depresije, nesanice, gubitka apetita, probavnih smetnji, hunjavice, povišene tjelesne temperature, osipa i boli u bolesnim i/ili oštećenim dijelovima tijela). Spomenuti simptomi se nakon nekoliko dana spontano izgube, ne treba ih liječiti. Balneoreakcija je pokazatelj reaktivnosti organizma na primjenu prirodnih ljekovitih činitelja, znak njihove jačine i treba se uzeti u

obzir prilikom doziranja. U Hrvatskoj djeluju različite prirodno-lječilišne ustanove (bolnice, lječilišta) u fizikalnoj, rehabilitacijskoj i gerijatrijskoj medicini: - Biograd, Bizovac, Crikvenica, Daruvar, Ivanić Grad, Krapinske Toplice, Lipik, Makarska, Nin, Opatija, Rovinj, Sv. Stjepan - Livade, Stubičke Toplice, Topusko, Tuheljske Toplice, Varaždinske Toplice, Vela Luka i Veli Lošinj.